

Аналітичний центр «Нова Економіка»

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ РОБІТ
УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ

**СЦЕНАРІЇ ТА СЕРЕДНЬОСТРОКОВИЙ
ПРОГНОЗ СТАБІЛІЗАЦІЇ
ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ**

20 березня 2021 року

Київ
2021

УДК 338.27(063)
С 92

**Сценарії та середньостроковий прогноз стабілізації
С 92 фінансово-економічної системи:** збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 20 березня 2021 р.). – К.: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2021. – 100 с.

УДК 338.27(063)

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

- Михайленко О. Г.**
ОЦІНКА ОФШОРИЗАЦІЇ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ..... 5
- Соляник Л. Г., Остапенко А. О.**
ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
У СВІТОВЕ ГЛОБАЛЬНЕ ГОСПОДАРСТВО..... 11

СЕКЦІЯ 2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

- Графська О. І., Петришин Д. Ю.**
ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ 15
- Харабовський Ю. І.**
ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА:
ГЕНЕЗИС ТА СУЧАСНЕ ТРАКТУВАННЯ..... 20
- Чинчик А. А.**
ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ 23

СЕКЦІЯ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

- Бондаренко-Берегович В. В.**
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО УПРАВЛІННЯ
СИСТЕМОЮ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВ ХЛБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ 26
- Васкул М. В.**
ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ 31
- Кондратюк Ю. В.**
РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ
В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ..... 36
- Мендела І. Я., Катренич Ю. С.**
ОСОБЛИВОСТІ ФУД-АГРЕГАТОРІВ НА РИНКУ ЇЖИ УКРАЇНИ..... 42
- Прокопів А. Ф.**
ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА..... 45
- Хома В. М.**
ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНОЇ ПАНДЕМІЇ
НА ТІНЬОВУ ЕКОНОМІКУ В УКРАЇНІ..... 48

СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Бєлозерова А. В., Арестов С. В. ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ	52
Кіров Д. В., Арестов С. В. ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	57
Сівак А. А., Арестов С. В. АНАЛІЗ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ	60
Щербак Н. В., Арестов С. В. СІМЕЙНИЙ ТУРИЗМ.....	63
Яремко О. П. ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА.....	66
Яценко К. С., Арестов С. В. РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	69

СЕКЦІЯ 5. ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Стукан Т. М. ІНТЕРНЕТ-ПРОФЕСІЇ, ЯКІ СТВОРЯТЬ НОВИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	73
--	----

СЕКЦІЯ 6. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Георгієвська О. В. ОСОБЛИВОСТІ СТРАХОВОГО АУДИТУ	77
Герило А. В. ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК СПОСІБ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	81

СЕКЦІЯ 7. ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Євенко Т. І. ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА.....	86
Івашко А. О. ОСНОВНІ СХЕМИ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ.....	90
Посаднєва О. М. «КОРОНАКРИЗА» ЯК ВИКЛИК МІСЦЕВИМ БЮДЖЕТАМ	92

СЕКЦІЯ 4. ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Бєлозерова А. В.

студентка

Арєстов С. В.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки природокористування

Одеський державний екологічний університет

м. Одеса, Україна

ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ

Виникнення і формування ідеї екологічного туризму розпочалося в 70-80х роках ХХ сторіччя. Перше визначення екологічному туризму було дано Г. Міллером в 1978 році «екотуризм – життєздатний туризм, чутливий до навколишнього середовища, що включає вивчення природного і культурного навколишнього середовища і має на меті покращення стану цього середовища». Недоліком цього визначення є те, що воно не бере до уваги ні визначальної ролі місцевого населення, ні поєднання видів рекреації.

Міжнародна організація екологічного туризму (TIES) в 1990 році дала таке визначення «екологічний туризм – це відповідальна подорож в природні території, яка сприяє охороні природи і покращує добробут місцевого населення».

В 1996 році Міжнародною спілкою охорони природи (МСОП) офіційно було прийняте частково змінене визначення, запропоноване ще в 1983 році мексиканським економістом, архітектором, екологом Гектором Цебалосом-Ласкурейном «екологічний туризм – це екологічно відповідальні подорожі і відвідування відносно непорушених природних територій з метою вивчення, милування і

дослідження природи і супутніх культурних пам'яток, які сприяють збереженню оточуючого середовища, наносять мінімальну шкоду природі і створюють соціально-економічні вигоди місцевому населенню».

Всесвітній фонд дикої природи визначає «екотуризм – це туризм, що включає в себе подорожі в місця з відносно незміненою природою з метою отримати уявлення про природні і культурно-етнографічні особливості даної місцевості, який не порушує при цьому цілісності екосистем і створює такі економічні умови, за яких охорона природи і природних ресурсів стає вигідною для місцевого населення».

Відповідно до цих визначень можна сформулювати основні принципи екотуризму: стимулювання та задоволення потреб спілкуватися з природою; знайомство з живою природою і місцевими звичаями і культурою; запобігання негативного впливу на природу і культуру; зведення до мінімуму негативних наслідків екологічного і соціо-культурного характеру, підтримка екологічної стійкості середовища; сприяння охороні природи і місцевому соціо-культурному середовищу; екологічна освіта; участь місцевих жителів і отримання ними доходів від туристичної діяльності, що створить для них економічні стимули для охорони природи; економічна ефективність і забезпечення соціально-економічного розвитку території; сприяння стійкому розвитку відвіданих регіонів [2].

Важливим кроком стало розроблення у 1996 році Світовою Туристичною Організацією (СТО) та Світовою радою з подорожей і туризму «Порядку денного на XXI століття у сфері подорожей та індустрії туризму». Тоді ж були визначені базові принципи екотуризму – сприяння збереженню, охороні і відновленню екосистем, участь в туристичному процесі місцевих жителів, підтримка культури і інтересів корінних громад. Крім цього, протягом 1990-х років була ухвалена ще низка міжнародних документів.

Зокрема, Міжнародна конференція з туризму, яка відбулася у Ланшеро (Канарські острови) в 1995 році, ухвалила «Хартію зі

сталого туризму». У квітні 1999 року рішенням Генеральної Асамблеї та Комісії зі сталого розвитку ООН була ухвалена «Міжнародна програма зі сталого розвитку туризму». У цьому ж році у Сантьяго (Чилі) був ухвалений «Глобальний етичний кодекс туризму». «Розвиток туризму, – зазначено у «Хартії зі сталого розвитку туризму», – має бути оснований на критерії сталості. Це означає, що він є екологічно прийнятним на тривалий період часу, економічно життєздатний, а також етично та соціально справедливий і рівноправний щодо місцевих громад» [5].

Екотуризм став предметом низки важливих офіційних міжнародних декларацій: Берлінська декларація з біологічного різноманіття і стійкого туризму (1997 р.), Квебекська декларація з екотуризму (2002 р.). Зокрема, в Квебекській декларації вказується ряд критеріїв, яким повинен відповідати екотуристичний продукт. Це політична і фінансова підтримка захисту навколишнього середовища, визнання і повага до прав місцевих і корінних громад, а також культурна і природоохоронна освіта туристів.

Туризм як багатостороннє явище, що поєднує економічні, соціальні, екологічні та культурні аспекти, має величезний потенціал для постійного прогресу, сприяє розвитку багатьом галузям економіки, має меншу порівняно із сучасними промисловими галузями капіталомісткість. Однак, не дивлячись на беззаперечні переваги, розвиток традиційних видів масового туризму створює значне антропогенне навантаження на природне середовище. Розвиток екологічного туризму, на відміну від інших видів туризму, потребує менших витрат на розвиток інфраструктури (він не вимагає будівництва нових готелів на заповідних територіях – екотуристів розміщують в прилеглих населених пунктах). Крім того, розвиток екологічного туризму потребує забезпечення охорони, комплексного використання ресурсів, екологічної безпеки та доступності рекреаційних ресурсів, що є особливо актуальним в умовах, коли заповідні території розмежовуються приватними землевласниками, котеджними забудовами тощо [5]. А за правильної організації і вмілого управління екологічним туризмом

можливе дотримання балансу екологічних, соціальних і економічних інтересів.

Екологічний туризм став одним з найбільш перспективних видів туризму в Україні також через значну різноманітність циклів туристичних занять: пізнавальних (ознайомлення з культурно-історичними, етнографічними, природними об'єктами території), розважальних (рибальство, збирання грибів, горіхів, ягід, лікарських рослин, прогулянки на човнах), оздоровчих (плавання в водоймах, фізична праця), зміна вражень та постійний контакт з природою у поєднанні з низькими фінансовими витратами. Головні принципи екологічного туризму – свідоме подорож природним середовищем, збереження цілісності екосистем, додержання інтересів місцевого населення.

Основним ресурсом екологічного туризму виступає незмінене природне середовище. Цей вид туризму може здійснюватися як на природоохоронних об'єктах різного ступеня заповідності: біосферних і природних заповідниках, заказниках, природних парках, регіональних ландшафтних парках, штучно створених об'єктах – ботанічних садах і зоологічних парках, дендрологічних парках та парках-пам'ятках садово-паркового мистецтва, пам'ятках природи (печери, водоспади, мальовничі ландшафти) загальнодержавного та місцевого значення, а також на територіях і об'єктах, що виконують як природоохоронну так і господарську функції (міські і приміські парки, лісові господарства тощо). Також екологічного туриста можуть привабити ландшафти старовинних садиб, монастирів тощо, адже цей вид туризму включає в себе ознайомлення не лише з красою природних об'єктів, але й з різноманітністю культур, релігій. Окрім того метою екологічного туру можуть виступати регіони з порушеною екологічною ситуацією (з метою отримання певних екологічних знань) [1].

Щодо заповідників, то відвідання цих територій в цілому заборонене, але в окремих випадках на невеликих ділянках дозволяється проведення деяких форм туристичної діяльності, виключно організованої, з пізнавальною метою, шляхом обладнання та організації роботи екологічних стежок, музеїв природи,

проведення екологічних фестивалів. Актуальність проблеми туристичного використання територій і об'єктів природно-заповідного фонду України пов'язана з тим, що з одного боку ці еталони незміненої людиною природи повинні ретельно охоронятися, з іншого боку, за умов сучасної соціально-економічної кризи, саме ці об'єкти є потенційним джерелом отримання значних фінансових коштів. А от в національних і регіональних ландшафтних парках туризм є профільним видом діяльності.

Сучасна концепція екотуризму підкреслює обов'язковість збереження природного і культурного спадку, біотичної різноманітності і покращення екологічного, соціального і економічного стану регіонів, які відвідують еко туристи. Екологічний туризм повинен стати взірцем для переорганізації, екологізації всієї індустрії туризму. Сталий еколого-зрівноважений туризм повинен стати не лише філософією, але й провідною управлінською стратегією розвитку туризму регіону.

Література:

1. Арсеньєва Е.И., Кусков А.С., Жданова Л.К. Экологический туризм: содержание и границы понятия. *Туризм и устойчивое развитие регионов* : Сб. науч. ст. Тверь, 2005. С. 196–210.
2. Бочкарёва Т.В. Экотуризм: анализ существующего международного опыта. URL: http://tourlib.net/statti_tourism/bochkareva.htm.
3. Горб К.М. Проблеми розвитку туризму на базі територій спадщини особливої охорони. *Туристсько-краєзнавчі дослідження. Випуск 1: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Туризм в Україні: економіка та культура»*. Київ : КМ – Трейдинг, 1998. Ч. 2. С. 19–20.
4. Крижановська О.Т. Роль екологічної освіти в діяльності заповідників і національних природних парків. *Заповідна справа в Україні на межі тисячоліть (сучасний стан, проблеми і стратегія розвитку)* : матеріали всеукраїнської загальнотеоретичної та науково-практичної конференції м. Канів (11–14 жовтня 1999 р.) [гол. ред. Стеценко М.П.]. Канів, 1999. С. 197–200.
5. Куценко В. Стратегія формування високотехнологічного туристського комплексу України. *Краєзнавство. Географія. Туризм*. 2009. № 12(593), березень. С. 6–7.

Кіров Д. В.

студент

Арестов С. В.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки природокористування

Одеський державний екологічний університет

м. Одеса, Україна

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Основним вектором розвитку економіки має стати рух в сторону економіки знань, яка ефективно використовує знання для свого розвитку. Мається на увазі розподіл знань, їх використання та адаптація, а також створення нового знання. При цьому всі галузі стають «наукомісткими». Як відомо, за рахунок нових знань в розвинених країнах забезпечується приблизно 70% приросту валового внутрішнього продукту. Створюється він більшою мірою за рахунок розвиненості венчурного бізнесу, який в передових країнах діє в різних галузях і сферах виробництва, в тому числі і традиційних, проте, основна частина ризикових капіталовкладень пов'язана з високими технологіями. Венчурні інвестиції хоча і ризикові, але мають, як правило, високі доходи.

Інформаційні технології, комп'ютеризовані системи і високі виробничі технології є базовими системами економіки знань. Вони в своєму розвитку радикально трансформують всі засоби отримання, обробки, передачі інформації, радикально змінюють інтелектуальну діяльність. Нова економіка передбачає створення нових ідей, впровадження їх у виробництво не тільки з метою отримання прибутку, вона покликана сприяти прогресивному суспільному розвитку, тому вивчення питань, пов'язаних з формуванням економіки знань сьогодні дуже актуально [1].

Основні проблеми інноваційної моделі України та наслідки непродуманої інноваційної політики, вказує на необхідність прискорення проведення заходів з науково-технічного розвитку

економіки, зміцненню її наукового потенціалу. Однак недостатньо висвітлені питання, пов'язані з формуванням і розвитком економіки знань в Україні.

Дослідження потенціалу та «бар'єрів» формування економіки знань в Україні показало, що економіка знань має можливості адаптуватися до нових умов. Ці можливості обумовлені, в першу чергу, високим освітнім потенціалом населення України, можливостями інноваційного процесу і досить розвиненою матеріально-технічною базою національної інноваційної системи. У той же час своєрідним гальмом, стримуючим просування України по шляху економіки знань, залишаються недостатньо досконала законодавча база інноваційної діяльності, низька ефективність державного управління і регулювання економіки, нерозвиненість венчурного бізнесу [2].

За оцінками фахівців законодавча база України регламентує інноваційну діяльність щодо визначення науково-технологічних та інноваційних пріоритетів, фінансового забезпечення, правил функціонування технопарків та трансфер технологій, проте вони діють частково.

Одним із значущих чинників наростаючого розриву між країнами світу в становленні економіки знань є закономірності і тенденції розвитку світової економіки, тобто процеси глобалізації.

Головними проблемами розвитку інноваційної моделі на Україні є: слабка інноваційна політика, спрямована на збереження економічної відсталості; незацікавленість держави в проведенні заходів по прискоренню науково-технічного розвитку країни, зміцненню її наукового потенціалу. Всі останні роки економічні реформи були спрямовані на побудову ринкових інститутів, держава зовсім не приділяла увагу розвитку наукової сфери. У той же самий час розвинені країни за минулий період не тільки активно залучали наших фахівців, а й ретельно займалися розвитком свого наукового сектора як головного стратегічного напрямку своєї національної економіки.

Для подолання розриву в розвитку економіки в порівнянні з розвиненими країнами необхідно:

- позначення пріоритетів в національній економіці, зокрема щодо розвитку високо-технологічного виробництва;
- забезпечення достатнього рівня фінансування вітчизняної науки, хоча б на рівні 1,7% ВВП;
- освоєння нових видів техніки і технологій, збільшення частки інноваційно-активних промислових підприємств;
- розвиток венчурного бізнесу.

У зв'язку з тим, що модель інноваційного розвитку являє собою модель повного інноваційного циклу – від формування інноваційної ідеї до масового виробництва готового продукту, то вона повинна включати в себе всі компоненти інноваційної системи: фундаментальну і прикладну науку, дослідження та розробки, виробництво досвідченого зразка і масове виробництво. Проте, її міцність залежить від освіти, наукових досліджень і розробок.

Література:

1. Белобородова М.А. Инновационная модель экономического развития и особенности её инвестиционного обеспечения в развитых странах. *Проблемы современной экономики*. 2009. № 1 (29). URL: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=2508>.
2. Валлерстайн И. Миров-системный анализ. URL: <http://www.nsu.ru/filf/rpha/papers/geoecon/waller.htm>.
3. World Development Indicators. URL: <http://go.worldbank.org/39Z6SV9C80>.
4. Индекс глобальной конкурентоспособности. URL: [.https://ru.wikipedia.org/wiki](https://ru.wikipedia.org/wiki).
5. Мазур А., Осадчая Н. Современные инновационные структуры. *Наука та інновації*. 2006. Т. 2 (№ 1). С. 90–96.

Сівак А. А.
студентка
Арестов С. В.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки природокористування
Одеський державний екологічний університет
м. Одеса, Україна

АНАЛІЗ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Туризм є найбільш перспективною та однією з провідних галузей світової економіки. Просування бізнесу в сфері туризму здатне гарантувати істотний вклад в економіку країни у наданні нових робочих місць, поповнення державного бюджету за допомогою сплати податків та відвідуванням України іноземними туристами. Загалом економіка в сфері туристичного бізнесу являє собою комплекс соціальних взаємин, що з'являються в процесі здійснення туристичної діяльності, тобто при виробництві, розподілі, обміні і споживанні туристичного продукту, що базується на економічній теорії.

Просування туристичного продукту до споживача відіграє досить значну роль у туристичному бізнесі, адже воно охоплює комплекс заходів, які в свою чергу спрямовані на підготовку та формування до реалізації туристичного продукту або окремих туристичних послуг. До таких заходів відносяться: реклама в засобах масової інформації, реклама на телебаченні, фантазійна реклама, товарна реклама, директ-мейл, зовнішня реклама, ярмарки тощо [2].

На ринку туристичних послуг споживачеві пропонується товар у вигляді конкретного туру, який включає в себе попередньо розроблений комплекс туристичних товарів і послуг, які безпосередньо необхідні при подорожі за певним маршрутом. Формування цільової спрямованості туристичного продукту в складі туру є базовою функцією туроператорів, які готують цей продукт для реалізації в скомплектованому вигляді.

Розвиток туризму в Україні безпосередньо залежить від таких секторів економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку і туристичного призначення. Туризм розглядають як одну з провідних галузей в сфері структурної перебудови економіки.

На розвиток ринку туристичних послуг також впливає низка факторів, а саме: демографічні зміни, матеріальний і соціальний стан населення, рівень освіти, тривалість відпустки, професійна зайнятість тощо. Існує чіткий зв'язок між тенденцією розвитку туризму, загальним економічним розвитком та особистими доходами громадян. Туристичний ринок дуже відчутний до змін в економіці.

Головною ознакою туризму вважається його здатність впливати на розвиток економіки регіону, країни і світу. Україна має всі передумови для інтенсивного розвитку в'їзного та виїзного туризму. Маючи вигідне геополітичне положення, Україна має безліч переваг у сфері туризму, а саме: володіння туристично-рекреаційним потенціалом, сприятливим кліматом, культурно-історичними пам'ятками та туристичною індустрією, яка розвивається досить швидкими темпами. Розвиток туризму в Україні безпосередньо залежить від таких секторів економіки, як транспорт, торгівля, зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вжитку і туристичного призначення. Туризм розглядають як одну з провідних галузей в сфері структурної перебудови економіки [3].

Ринок туристичних послуг можна розглядати як відкриту систему, що багатьма каналами (виробничо-технологічний, ресурсний, кадровий, інформаційний, фінансовий тощо) пов'язана з ринками вищих рангів (ринок послуг і світовий ринок) та з господарським комплексом певної території як з соціально-економічною системою вищого порядку, складовою якої є. Туристична послуга завдяки своїй специфіці обумовлює комплексуючий характер туристичної діяльності та забезпечує мультиплікаційний ефект, який дозволяє визначити зв'язки та міру інтегрованості туризму в національну та світогосподарську

системи. Такими системоутворюючими одиницями ринку виступають споживач та виробник туристичної послуги, різноманітні зв'язки та відносини між якими формують ринкові структури попиту та пропозиції.

За своїми типологічними ознаками національні туристичні ринки можна розділити на чотири типи: високоінтенсивні, стабілізовані, реформовані, акумулюючі. Ознаками цих типів виступають такі характеристики, як тип соціально-економічного розвитку країни, рівень сформованості ринкових структур, рівень розвитку індустрії туризму, інтенсивність участі у світовому туристичному процесі, експорт-імпорт туристичних послуг. Туристичний ринок України відноситься до реформованого типу національного туристичного ринку, який характеризує країни перехідного типу, що формують ринкові структури і де переважає міжнародний туризм імпортного спрямування, які переважно постачають туристів. Також крім переваги ринку міжнародного туризму, у країнах перехідного типу спостерігається відновлення ринку внутрішнього туризму. Ці типологічні особливості необхідно враховувати під час прогнозування розвитку туристичної діяльності та двосторонньої співпраці України з іншими країнами – суб'єктами регіонального та глобального ринків.

Література:

1. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О.О. Любіцева. – Київ : «Альтерпрес», 2003. – 436 с.
2. Ляшкевич П. Туризм в Україні / П. Ляшкевич // Сучасний стан та пріоритети розвитку, 2014. – С. 178.
3. Цибух В. Туризм в Україні // «Економіст». – 2014. – № 6 (June). – С. 35–37.

Щербак Н. В.

студент

Арестов С. В.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки природокористування

Одеський державний екологічний університет

м. Одеса, Україна

СІМЕЙНИЙ ТУРИЗМ

Сімейний туризм – недавно виникла і форма організації відпочинку, що активно розвивається, що грає важливу соціальну і виховальну роль. Вона характеризується насамперед, тим, що виховальні, оздоровчі, етичні задачі гармонійно поєднуються із залученням дітей до систематичних занять туризмом, фізкультурою, спортом.

Цей вид відпочинку може бути дуже різноманітний: стаціонарний і мобільний, спортивний і оздоровчий і т.д. Тому і програми можуть бути зовсім різними. Набір їх залежить від тематичної спрямованості туру. Однак наявність серед мандрівників маленьких дітей накладає свої специфічні особливості на вимоги до організації даних турів [2].

Умовно сімейним туризмом вважають подорожі батьків з дітьми до 11 років.

При виборі місць розміщення, харчування і засобів пересування насамперед необхідно враховувати особливості дитячої фізіології і психології, а також не забувати про інтереси дорослих (їхніх батьків).

По-перше, розміщення на таких турах необхідно проводити в здорових і екологічно чистих місцевостях, спокійних і озелених місцях. Крім того, готелі, де будуть розміщатися туристи, повинні відповідати специфічним функціональним вимогам для сімейного відпочинку: 2–3-місцеві номери, система об'єднання номерів, приміщення для дитячих ігор.

Програми таких турів обов'язково повинні містити заходи для дітей, дорослих, а також спільні заходи. У такі програми входять

ознайомлювальні екскурсії, у яких можуть брати участь і дорослі, і діти. Можуть включатися також і окремі екскурсії для дорослих (при наявності послуги по догляду за дітьми). Дуже популярні прогулянки на природу (по лісі, ріці, морю). Добре організовувати екскурсії в зоопарки чи парки відпочинку.

При організації дозвіллевих програм необхідно також врахувати інтереси дітей і дорослих: організовувати спеціальні дитячі свята (свято ляльок, свято казок), відзначати дні народження дітей, що гостюють у дійсний момент, і т.п. Для цих цілей часто наймається спеціальний персонал, що займається організацією дитячих і спільних програм (аніматори дитячого і сімейного відпочинку). Необхідно передбачити по можливості наявність ігрових площадок і невеликих атракціонів на території, що прилягає до готелю, а також ігрових кімнат на випадок поганої погоди. У той же час не слід забувати про дорослих: організація вечорів знайомств, творчих програм, наявність вечірніх барів, куди можуть піти батьки, уклавши дітей спати. Цікаві також спільні програми: організація художньої самодіяльності, танці для дітей і дорослих і ін.

Спортивні програми на сімейних турах даються у вигляді додаткових послуг (басейни, тенісні корти, тренажерно-спортивні зали). Дуже популярні змагання зі спортивних ігор (футбол, волейбол, «Веселі старти») між дорослими, дитячими і змішаними командами. Проведення спортивних ігор між сімейними командами з врученням символічних призов викликає додатковий інтерес до спортивних програм на таких турах.

Курортні програми для відпочинку даються в залежності від місцевих умов, але є досить популярними.

Організація харчування на сімейних турах має свою специфіку. Рационально надавати два окремих меню (для дорослих і дітей) з урахуванням їх смаків, а також фізіологічних особливостей. Для дітей харчування звичайне дається 4-разове: сніданок, обід, легкий полуденок і вечеря. У ряді випадків (для маленьких дітей) організується вечірній кефір чи молоко перед сном. Харчування

повинне бути різноманітним, вітамінізованим (овочі, фрукти), а також оптимальним по калорійному складі.

Самою головною функцією обслуговування є створення такої атмосфери відпочинку, при якій родини відпочиваючих можуть почувати себе комфортно, спокійно, і при цьому відпочивати їм цікаво.

Необхідно передбачити всі можливі труднощі, що виникають у зв'язку зі специфікою контингенту:

– врахування дитячої психології і фізіології – помірний графік екскурсій, деяка дитяча тематика, можливість відпочинку після обіду, 4-разове харчування, можливість прання і прасування дитячої одягу і т.д.;

– сполучення інтересів батьків із проблемами організації відпочинку для дітей – організація дитячих кімнат з послугами по догляду за дітьми, коли батьки зайняті своїми справами, розважальні заходи дитячого, загального і дорослого характеру й ін.

Література:

1. Беляков О.І. Інноваційні методи і напрямки в роботі з геопросторової інформацією. *Географія та екологія в школі XXI століття*. 2008. № 8. С. 55–56.
2. Болотова М.І. Організація сімейного туризму. Москва : Компанія Супутник+, 2005. 21 с.

Яремко О. П.

кандидат економічних наук

*Тернопільське обласне управління
лісового і мисливського господарства
м. Тернопіль, Україна*

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Проблеми функціонування і розвитку лісового господарства України мають як суспільно-політичний, так й еколого-економічний характер. Зважаючи на системну роль і функції лісів щодо забезпечення суспільного добробуту, провідною у вирішенні зазначених проблем стає рента складова державної економічної політики. Такий аспект [1, с. 7], передбачає використання вагомих важелів та інструментів інституціонального забезпечення, а також системне та поетапне законодавче забезпечення на державному та регіональному рівні. Аспекти зазначених характеристик становлять науково-теоретичний пошук шляхів, а також підвищення ефективності лісового сектору України, зокрема інститутів та інституцій.

В Україні центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства є Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагентство). Його діяльність спрямовується й координується Кабінетом Міністрів України через Міністра захисту довкілля та природних ресурсів. Держлісагентство у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства [2].

Інституціональні аспекти ресурсного потенціалу лісового господарства Подільського економічного регіону зокрема, то кожна область має своє обласне управління лісового та мисливського господарства (Вінницьке обласне управління лісового та мисливського господарства (<https://vinwood.gov.ua/golovna.html>); Тернопільське обласне управління лісового та

мисливського господарства (<https://ternopillis.gov.ua/golovna.html>); Хмельницьке обласне управління лісового та мисливського господарства (<https://kmlis.gov.ua/>). Усі Управління підпорядковуються Держлісагентству України та є його територіальними органами [3].

Голови місцевих державних адміністрацій координують діяльність Управлінь і сприяють їм у виконанні покладених на ці органи завдань [3].

Управління у своїй діяльності керуються Конституцією та законами України, актами та дорученнями Президента України, актами Кабінету Міністрів України, дорученнями Прем'єр-міністра України, наказами Мінагрополітики України, дорученнями Міністра аграрної політики та продовольства України, його першого заступника та заступника, наказами Держлісагентства України, дорученнями Голови Держлісагентства України, актами Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, та Положенням про обласні управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України [3].

Основна нормативно-правова база з ведення лісового господарства включає:

1. Лісовий кодекс України.
2. Земельний кодекс України.
3. Кодекс України про надра.
4. Закон України Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил відтворення лісів».
6. Постанова Кабінету ведення державного лісового кадастру та обліку лісів».
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження санітарних правил в лісах України» тощо [4].

Отже, Подільський регіон є малолісистий. Крім того, ліси економічного регіону розташовані нерівномірно. Тому Стратегії областей цього економічного регіону передбачають проведення

заходів щодо збільшення лісистості за рахунок малопродуктивних і деградованих земель; забезпечення збалансованого розвитку лісового господарства економічного регіону на принципах безперервного невиснажливого використання лісових ресурсів; виконання робіт із лісорозведення; передача ненаданих у користування безхазяйних лісів області в постійне користування діючим державним і комунальним лісгосподарським підприємствам; приведення в належний стан придорожніх лісосмуг розширеного відтворення лісових ресурсів тощо. Здійснення цієї роботи покладено на державні підприємства обласного управління лісового та мисливського господарства, лісгоспи, лісгосподарські підприємства, органи місцевого самоврядування, жителів населених пунктів, місцеві громади тощо.

Література:

1. Данилишин Б.М. Рентна політика в Україні / Б.М. Данилишин, В.С. Міщенко. – Київ : НІЧЛАВА, 2004. – 68 с.
2. Положення про Державне агентство лісових ресурсів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014р. № 521. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/521-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.03.2021).
3. Положення про обласні управління лісового та мисливського господарства Державного агентства лісових ресурсів України: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України № 134 від 21.03.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0729-12#n13> (дата звернення: 14.03.2021).
4. Державне агентство лісових ресурсів України: нормативно-правова база: нормативно-правові акти з ведення лісового та мисливського господарства. URL: http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/category?cat_id=104385&page=0 (дата звернення: 14.03.2021).

Яценко К. С.

студентка

Арестов С. В.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки природокористування

Одеський державний екологічний університет

м. Одеса, Україна

РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

З початку ХХІ ст. сільський зелений туризм, за визнанням експертів Всесвітньої туристичної організації (ВТО), є одним з секторів туристичної індустрії, що динамічно зростають. Ідеї охорони навколишнього середовища, що стали надзвичайно популярними серед західної цивілізації, охопили й індустрію туризму. Внаслідок цього серед масових туристів виник попит на види туризму, альтернативні масовому, – так звані зелені подорожі. Згідно з офіційними статистичними даними ВТО, «зелені» подорожі нині займають від 7 до 20% у загальному обсязі турпоїздок.

Темпи росту сільського зеленого туризму оцінюються від 10–20 % до 30% у рік (для пригодницького туризму, до складу якого він входить за статистикою ВТО), а його частка в доходах від міжнародного туризму сягає 10–15%.

Тільки один європейський ринок сільського зеленого туризму, за оцінками Європейської Федерації Фермерського та Сільського Туризму (EuroGites), на сьогодні складає близько 2 млн. ліжко-місць. Український ринок потенційно здатний прийняти й розмістити на селі близько 150 тис. «зелених» туристів.

У 1990-х рр. сільські місцевості України зазнали істотних структурних змін: проблем із зменшенням населення, зростанням безробіття, зменшенням прибутків, масовою заробітчанською міграцією, погіршенням соціального захисту, втратою сільської ідентичності й культури.

Упродовж останніх 15 років незалежного розвитку Україна має стійку негативну тенденцію до скорочення кількості сільських населених пунктів, тобто вимирання сіл. З 1990 р. до початку

2006 р. Україна втратила 312 сіл. їхні назви щезли не лише з дорожніх вказівників і регіональних документів, а навіть із сучасних географічних карт.

За даними офіційної статистики, нині в Україні залишилося близько 28 600 сіл, однак у 8,5 тис. з них упродовж останніх трьох років не народилася жодна дитина. А це означає, що такі села також приречені на «тихе» вимирання.

Нині українські демографи щораз частіше оперують такими науковими поняттями, як «поселення, що зникають» та «занепадаючі поселення». Для прикладу, лише у Львівській області до категорії тих, що зникають, офіційно зараховано 85 (4,6%) сільських поселень. Це села з населенням до 50 осіб, з кризовою демографічною ситуацією – домінуванням населення пенсійного віку (60–80 %). У багатьох з цих малих сіл на сьогодні проживають лише особи пенсійного віку або пенсійного і працездатного передпенсійного. Звичайно, внаслідок природного скорочення населення такі поселення надалі зникатимуть [2, с. 395].

Відродження і подальший економічний та соціальний розвиток сільських громад України нині пов'язують з індустрією туризму, зокрема, сільського зеленого. Наукові дослідження свідчать про те, що сільський туризм здатний забезпечити економічну та демографічну стабільність у сільських місцевостях та вирішити їхні соціально-економічні проблеми.

Регіони України мають надзвичайно багату природно- й етнокультурно-ресурсну базу, що створює передумови для його широкого використання у відпочинкових цілях. М'який клімат, мальовничі ландшафти, цікава історико-культурна спадщина є запорукою організації різнобічного відпочинку й туризму в сільських місцевостях нашої країни.

Сільський зелений туризм на початку ХХІ ст. – один із найперспективніших видів відпочинку у Карпатському, Поліському, Подільському, Наддніпрянському регіонах. Для сільських мешканців України цей вид туризму є найкращим стимулом для започаткування й розвитку підприємницької діяльності, що дає додаткові прибутки та підвищує рівень зайнятості членів сільських

родин. Крім цього, діяльність сільських громад з організації агрорекреаційного сервісу стимулює облаштування сільських осель та благоустрій сільської місцевості, створює додаткові шляхи наповнення місцевих бюджетів, перетворюється на вагомий чинник перспективного розвитку сільських територій.

Пріоритетність розвитку сільського зеленого туризму в усіх регіонах України зумовлена такими обставинами:

- Регіони України володіють значним, досі ще малоосвоєним, рекреаційним потенціалом, що потребує пошуку альтернативних ефективних стимулів для його раціонального використання у відпочинково-туристичних цілях.

- Збережена етнокультурна самобутність історичних країв нашої держави (Буковина, Покуття, Закарпаття, Волинь, Поділля, Слобожанщина тощо) виступає ексклюзивною міжнародно-туристичною конкурентною перевагою, що дозволить нашій країні бути серед основних осередків розвитку сільського туризму на Європейському континенті [3, с. 320].

- Розвиток сільського зеленого туризму стимулює мале підприємництво, важливе для відродження традиційного господарського укладу й оздоровлення економіки аграрних районів нашої держави.

- Поширення в Україні практики організації агрорекреаційного сервісу вирішує низку напружених соціальних проблем регіонів, зокрема, масового безробіття, закордонного заробітчанства, складного соціального клімату тощо.

- Практика організації для туристів відпочинку на селі сприяє зміні екологічної свідомості сільського населення, тому здатна відігравати важливу роль у збереженні довкілля.

- Ця форма масової рекреації, як жодна інша, сприяє вихованню національно-патріотичних почуттів.

Література:

1. Барроу К., Барроу П., Браун Р. Бізнес-план : Практ. посіб. / Пер. з англ. – Київ : Знання, 2002. – 285 с.

2. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – Київ : Київ, ун-т, 2001. – 395 с.
3. Белявский И.К. Маркетинговое исследование: информация, анализ, прогноз: Учеб. пособ. – Москва : Финансы и статистика, 2001. – 320 с.
4. Биржаков М.Б. Введение в туризм. – СПб. : Герда, 2003. – 320 с.
5. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. – Київ : Знання; КОО, 2001. – 277 с.